

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið
Skuggasundi 1
101 Reykjavík
uar@uar.is

1. október 2020

Efni: Drög að frumvarpi til laga um breytingu á skipulagslögum nr. 123/2010, mál nr. 190/2020.

Samtök atvinnulífsins ítreka þá afstöðu að æskilegt sé að færa skipulagslög undir stjórnýslu samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytisins. Þar gæfist tækifæri til að samþætta samgöngu-, fjarskipta- og byggðaaáætlanir við landsskipulagsáætlun, svæðisáætlanir og önnur málefni sem tengjast sveitarfélögunum.

Í þessu máli er fjallað um að æskilegt sé að sameina leyfisveitingar vegna framkvæmda í flutningskerfi raforku. Því er lýst að langan tíma taki að vinna að skipulagsbreytingum og fá framkvæmdaleyfi frá mörgum sveitarfélögum en að með einu sameiginlegu framkvæmdaleyfi og einni sameiginlegri skipulagsbreytingu væri fólgin mikil einföldun. Til að ráða á þessu bót er ætlunin að skipaðar verði sérstakar stjórnýslunefndir sem taki ákvarðanir um skipulag og veiti leyfi fyrir hverri framkvæmd þvert á sveitarfélög. Hugsunin á bak við þetta er góðra gjalda verð.

Samtök atvinnulífsins lýstu jákvæðri afstöðu við áform um þessa lagasetningu í umsögn frá 8. september sl. en útfærslan sem hér liggur fyrir er ekki í samræmi þær væntingar sem ætla mátti af svokölluðu áformaskjali.

Hér er gert ráð fyrir að Skipulagsstofnun annist gerð þess sem kallað er raflínuskipulag, taki þátt með viðkomandi sveitarfélögum að velja þann kost sem valinn verður til framkvæmda auk þess að annast umsjón með kynningu á skipulagi, mati á umhverfisáhrifum, skrifi formlegt álit um matsskýrslu og veiti að lokum leyfi til framkvæmdar á grundvelli álits síns. Komi til ágreinings er ætlunin að umhverfis- og auðlindaráðherra (miðað við núverandi skipan stjórnarráðsins) taki endanlega ákvörðun sem á að byggja á landsskipulagsstefnu og álitu Skipulagsstofnunar en að ákvæði raforkulaga verði einungis höfð til hliðsjónar. Þetta miðlæga hlutverk Skipulagsstofnunar er óeðlilegt.

Samtök atvinnulífsins eru andvíg þessu fyrirkomulagi. Það hlýtur alltaf að vera framkvæmdaaðilinn sem annast val þess kosts sem hann hyggst hrinda í framkvæmd, sækir um leyfi þar sem gerð er grein fyrir endanlegum valkosti og ber ábyrgð á því að framkvæmdin sé í samræmi við lög og reglur.

Samtökin telja nauðsynlegt að breyta ferli við mat á umhverfisáhrifum og tryggja að endanlegur leyfisveitandi (sveitarfélög í flestum tilvikum) verði lögbært yfirvald og annist umsjón með ferli við mat á umhverfisáhrifum. Ferlið hér á landi er einstakt og veldur nánast óviðráðanlegu flækjustigi fyrir framkvæmdaaðila. Einnig er bent á að frestir sem stofnanir hafa til að skila umsögnum eru ekki virtir og að svör dragast svo mánuðum skiptir án þess að skýringar fáiist. Enginn hvati er til að athugasemdir eða ábendingar berist snemma í ferlinu heldur þurfa framkvæmdaaðilar ítrekað að sæta því að kærur berist á lokastigi við leyfisveitingu sem tekið getur mjög langan tíma að fá skorið úr.

Kerfið er mun óskilvirkara en í Danmörku, Noregi, Svíþjóð og Skotlandi án þess að því fylgi ávinningur fyrir umhverfið. Lýsing á erfiðleikum við öflun leyfa vegna raflína á við um mun fleiri framkvæmdir. Benda má á að einstakar vegaframkvæmdir liggja um mörg sveitarfélög, fiskeldi þarf leyfi nokkurra stofnana og sveitarfélaga, orkufrekur iðnaður, orkuver, starfsemi sem fellur undir lög um úrgang, skelfiskrækt, orkuvinnsla og ýmis önnur starfsemi þurfa að afla margra leyfa auk þess að kalla í ýmsum tilvikum á breytingu skipulagi eins eða fleiri sveitarfélaga.

Samtök atvinnulífsins telja að ekki verði undan því vikist að breyta í veigamiklum atriðum ferli við leyfisveitingar og mati á umhverfisáhrifum og færa til samræmis við það sem gildir í nálægum löndum. Það kallar á heildstæða sýn og víðtækari skoðun en fram hefur farið í þessu máli.

Samtökin taka undir ábendingar Landsnets, Landsvirkjunar og Samorku og hvetja til þess að tekið verði tillit til umsagna þessara aðila við frekari vinnslu þessa frumvarps.

Virðingarfyllst,

Halldór Benjamín Þorbergsson,
framkvæmdastjóri.